

RECENZE | ZPRÁVY

12. sjezd českých historiků

ONDŘEJ VARAĎA

Ve dnech 20.–22. září 2022 proběhl v Ústí nad Labem již 12. sjezd českých historiků. Hostitelskou institucí byla tentokrát Univerzita Jana Evangelisty Purkyně a jádro programu se odehrávalo v prostorech jejího kampusu v ústecké čtvrti Klíše. Sjezd začínal prezencí a navazujícím prvním blokem probíhajícím od úterního poledne a končil závěrečným plenárním zasedáním a rozlučkovým rautem ve čtvrtek odpoledne. Program sjezdu samotného byl rozdělen do 3 hlavních a 39 volných panelů, které probíhaly souběžně v celkem 9 časových blocích v různých budovách a aulách kampusu. Sjezd tentokrát přilákal 588 návštěvníků, kteří měli možnost vyslechnout celkem 425 referátů od přednášejících z tuzemska i zahraničí.

Hlavní panely se zabývaly ústředními otázkami české historické obce a jejího vývoje od minulého sjezdu, proběhnuvšího roku 2017 v Olomouci. Kromě reflexe posledních tří dekád českého historického bádání v ČR i v zahraničí se tak na hlavních panelech objevovala témata jako hodnocení a financování humanitněvědních pracovišť a organizací, role a pozice historie ve veřejném prostoru, etika historikovy práce, význam humanitního vzdělávání nebo práce s pamětí v českém prostoru.

Volné bloky pak pokrývaly širokou paletu tematických zaměření a kromě klasicky historických otázek se věnovaly i příbuzným historickým vědám či pedagogice. Výběr témat odrážel obecně pozorovatelné trendy v soudobém historickém diskurzu – značný prostor byl tedy věnován reflexi období tzv. normalizace, pozdního státního socialismu a postsocialismu, otázkám menšin a přesunů obyvatelstva, environmentálním a postkoloniálním narativům nebo historické vědě a její pozici v době postmoderní a postfaktické. Specifická ge-

ografická poloha pořádající univerzity a hostujícího města se zase promítla do důrazu na dějiny pohraničí a periferií. V tématech a celkovém vyznění sjezdu se odrazila také teprve nedávno odezdnivší pandemie koronaviru a její bezprecedentní dopad na historickou vědu a bádání, jakož i na společnost jako celek. Kromě těchto soudobých témat se však zaměření panelů nevyhýbalo ani starším dějinám v klasičtějším pojetí a na své si přišli i zástupci oborů, jako jsou vojenská historie, historická geografie, orální historie, gender history nebo hospodářské dějiny. Sjezd se navíc neomezoval přísně pouze na práci historiků jako takových, ale naopak interdisciplinárně přesahoval i do otázek muzejnictví a muzeologie, archivnictví, environmentalismu nebo etnohistorie.

Nejen odborným výkladem a akademickou debatou je však historik živ. Kromě tematických panelů samotných nabízel třídní sjezd i bohatý doprovodný program v podobě komentovaných výjezdů, exkurzí či prohlídek. Účastníci tak měli možnost v rámci sjezdu absolvovat komentovanou prohlídku Muzea města Ústí nad Labem, exkurzi do cisterciáckého kláštera v Oseku či do blízkých Litoměřic, výjezd po stopách paměti holokaustu v Terezíně či pátrání po stopách saské renesance v regionu. Úterní večer se pak nesl ve znamení slavnostního zahájení sjezdu v reprezentativních prostorech Severočeského divadla. Po zdavicích zástupců Ústeckého kraje a Univerzity Jana Evangelisty Purkyně vystoupil profesor Alain Soubigou (Université de la Sorbonne Paris), který při této příležitosti přednesl přednášku na téma vztahů T. G. Masaryka a historiků. Poté se návštěvníkům sjezdu představil Orchestr severočeského divadla se skladbami *Óda na radost* od Ludwiga van Beethovena a *Vltava* Bedřicha Smetany.

Sjezd historiků se mimo jiné nesl také ve znamení oceňování. V rámci závěrečného plenárního zasedání byla předána cena Josefa Pekaře, kterou v tomto roce získala pracovnice Historického ústavu AV ČR Michaela Žáková za svou monografii *Tereziánský ústav šlechtičen na Pražském hradě*. Publikaci vydal v roce 2021 Národní archiv. Premiéru pak na tomto sjezdu měla takzvaná posterová sekce, známá například z přírodovědných kongresů či konferencí. Soutěžní výstava byla určena doktorandům, kteří měli tímto způsobem možnost prezentovat svůj výzkum a výsledky širší historické obci. Každý z celkem šesti vyhlášených vítězů v jednotlivých kategoriích navíc obdržel finanční odměnu.

Závěrečné slovo si na plenárním zasedání vzali profesor Petr Vorel, předseda Českého národního komitétu historiků, a profesorka Michaela Hrubá, děkanka Filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Projevy akcentovaly především aktuální témata. Zazněla tak slova akcentující potřebu a důležitost osobního setkávání a snad i jeho nové docenění po právě uplynu-

lých letech, kdy došlo k zásadní proluce způsobené pandemickou situací. Aktuálně probíhající ruská agrese na Ukrajině se odrazila také v otázce role humanitních věd ve společnosti a v době vytváření falešných narativů i nové vlny instrumentalizace dějin. S ní pak úzce souvisela rovněž témata společenské odpovědnosti a etiky historikovy práce, jakož i politické interpretace dějin jako takové. Oba řečníci reflektovali také soudobé trendy v historickém diskursu, především tendenci k internacionalizaci výzkumu a s ní související tendence k vyrovnávání se s koloniální minulostí v evropském prostoru na jedné straně a etablování národních dějin dříve kolonizovaných či podrobených národů na straně druhé. Podtrhovali také potřebu rozvíjet interdisciplinaritu výzkumu a humanitních věd, která se promítla i do programu a koncepce sjezdu. Zásadním, ne-li nejdůležitějším poznatkem byl však závěr, že sjezd potvrdil svým rozsahem a úrovní příspěvků a diskusí kvalitu a dobré směřování české historické obce jakožto celku.

Příští, 13. sjezd českých historiků se bude konat opět za pět let, v roce 2027. Čestné úlohy hostitelské instituce se tentokrát ujme Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

